

Een orgierik van 25 jaar

Café Boer van Tienen, omstreeks middernacht. De maandelijkse Gierikredactievergadering in het Elzenveld is net voorbij en we hebben dorst. Erik drinkt zijn pintje, Guy grijpt naar zijn koffie, geflankeerd door 'een witteke', jenever. Ze zijn hier gekend, het Gierikduo, ze komen hier al jaren. Wat er in al die jaren gebeurd is, kreeg ik hier in dit café, op zulke late, licht benevelde momenten te horen. Het waren sterke verhalen, vol durf, avontuur en liefde voor het geschreven woord.

Twee dichter-stichters

Erik van Malder is altijd de meest praatgrage van de twee geweest. Terwijl hij een zoveelste anekdote in de kroeg vertelt, heeft hij ook nog eens de tijd om een speelse knipoog naar de serveerster-van-dienst te sturen. Natuurlijk is hij een charmeur, met z'n grijze haren, zijn zwoele, doorrookte stem, een doorleefd gezicht, maar met een blik die je ongemeen scherp en helder aankijkt. Als er mooie vrouwen in de buurt zijn, heeft Erik ze gezien. En die vrouwen zullen het geweten hebben ...

Als Erik zich steeds bekwaam heeft gekweten van zijn taak als Gierikuithangbord, dan deed Guy Commerman dat even goed als het brein achter het Gierikproject. Guy is de man die de boel stevig in handen heeft, de administratie bestiert, het hele proces van totstandkoming van een nieuw nummer opvolgt en, als iedereen slaapt, de puntjes op de 'i' zet. Hij is de stilste van de twee, maar ook de gevaarlijkste. Want als je het het minst verwacht, komt hij altijd met een spitsvondige kwinkslag uit de hoek. De rubriek 'Alfabetweterij', die vanaf jaargang 3 in *Gierik* verschijnt, is hem dan ook op het lijf geschreven. Een 'alcoholist' is voor Guy iemand met 'een barslechte gewoonte: hij dorst niet met drinken op te houden'. Een 'dialect' is 'een taal die de purist van streek brengt'. En een 'afgeval-lene' is 'iemand die niet meer gelooft in geloven; een geloofwaardig iemand dus'.

Erik heeft jaren in het onderwijs gezeten, waar hij voornamelijk de communicatie verzorgde, een stiel die hem nog tot op vandaag als copywriter opdrachten oplevert. Maar in de eerste plaats is Erik natuurlijk schrijver. Als meermaals bekroond auteur bezigde hij diverse genres (aanvankelijk onder het pseudoniem Erder Malik), gaande van de bibliofiele poëziebundel *Stoeipoezen. Zaklectuur voor mannen* (1975), de roman *Maité* (1976) tot uitvaartlyriek *Daar vertrok een mens* (2001).

Ook Guy heeft een loopbaan in het onderwijs achter de rug, als leraar 'Vloms en vertellen', Nederlands en geschiedenis dus. Als auteur leerde ik hem toevallig jaren geleden kennen toen ik voor *Leesidee (De Leeswolf)* zijn bundel *Hoor de nar sist weer* (1999) recenseerde. Ik dacht dat Commerman een pseudoniem was en dat was achteraf bekeken helemaal niet zo'n gek idee, gezien het aantal heteroniemen waaronder Guy in *Gierik* heeft gepubliceerd (zie verder). In ieder geval heeft de echte Commerman ondertussen al een tiental poëziebundels op zijn naam staan.

Guy en Erik zijn tevens dubbelkunstenaars. In de jaren zestig maakte Erik met zijn blues- en folkliedjes, begeleid op de gitaar, onder de artiestennaam Little Boy Walker de Antwerpse hippiekroegen onveilig. In De Muze, Het Pannenhuis, De Mok en De Paddock was hij een graag geziene gast. Erik was nota bene de allereerste zanger die optrad in De Muze. Ferre Grignard zou daar pas later, onder andere samen met Erik, op de Bühne verschijnen. In die dagen vroeg huidige misdaadschrijver en oplichter Stan Laurysens Erik om poëzie-avonden te organiseren in hetzelfde café. Erik scoorde hits met 'Alexander Bell', wedijverend om de eerste plaats in de Top Tien met 'Winterroosje' van Will Tura, en 'Hippie Hip' (in 1967). Hij stond op de toenmalige affiches naast Boudewijn De Groot en Wannes Van de Velde. In mei 1982 trad hij op voor een 2.000-koppig publiek in de Antwerpse Koningin Elisabethzaal. Daarna werkte hij nog een tijdje

als freelancer voor de toenmalige BRT en schreef hij onder andere scenario's voor het jeugdprogramma 'Samson & Gert'. Voor Gert Verhulst schreef hij al eerder liedjes. Erik, ten slotte, is ook de auteur van het Gierik-fanclublied: 'als je het niet ziet zitten / kom dan maar hier / bij de *Gierik* / vind je goed vertier / een lach, een traan, iets om bij stil te staan / misschien een gedicht, of een bekend gezicht / een kwinkslag als je wil / de tijd staat hier stil / voor jou'. Hij streelt nog elke dag zijn gitaar en zat vorige week nog te jammen met de onderbuurman.

Ook Guy is niet enkel dichter. Hij heeft in zijn leven ook flink wat plastische kunst voortgebracht, tekeningen en schilderijen, waarvan er enkele verschenen in de vroegere Gieriknummers en waarvoor hij meerdere prijzen in ontvangst mocht nemen. Zoals Erik zijn hart verloren heeft aan Paramaribo, waar hij het toneelstuk *Ondro a lobibon* ('Onder de liefdesboom') schreef en liet opvoeren door tien actrices tussen de 60 en 90 jaar oud (!), zo houdt Guy van de geneugten van een goed glas wijn in de Ardèche. Zijn liefde voor de Franse taal zindert door in zijn taalgebruik en in menige Gierikbijdrage, zoals we nog zullen zien.

Daar in dat kleine café: het begin

In juli zitten we gedrieën in het appartement van Erik, in de schaduw van het Tropisch Instituut. Bedoeling is al die verhalen van de afgelopen maanden (lees: de voorbije 25 jaar) wat te kanaliseren. Het papieren archief van *Gierik* heeft zich over de tafel uitgespreid, de fles wijn is geopend, de glazen uitgeschonken. Het gesprek kan beginnen.

Als ik aan beide heren vraag waarom ze 25 jaar geleden een nieuw tijdschrift wilden lanceren, met een titel die de samensmelting van de namen Guy en Erik was, komt er een dubbel antwoord. 'In de eerste plaats wilden we natuurlijk een forum creëren voor onze eigen teksten. Maar dan wel op een ludieke manier. En, omdat alle andere literaire tijdschriften in die dagen bij een of andere zuil waren ondergebracht, wilden we ook een blad voor de vrijzinnigen creëren.' Voilà, daar heb je het: vrijzinnigheid. Die vlag heeft *Gierik* sindsdien nauwelijks van zich kunnen afschudden en werd, zo zal blijken uit onderstaand verhaal, nu eens ter verdediging

dan weer als kritiek gebruikt in de soms woelige periodes die *Gierik* moest doorstaan.

In november 1983 werd het eerste nummer van *Gierik* voorgesteld aan het publiek in café 't Brantijzer op het Conscienceplein (tegenwoordig een restaurant).

Erik: 'Willy Vandersteen was daar een graag geziene gast want die gaf altijd rondjes'. Guy en Erik noemen die gebeurtenis zelf 'een overjaarse, studentikoze grap'. Hoe was het zover kunnen komen? Beide stichters kenden elkaar al geruime tijd. Ze hadden elkaar vele malen ontmoet op vernissages, waren dikwijls samen op stap (vooral in de avondlijke kroegen van 't Stad) en deelden dezelfde artistieke standpunten. Uit een diep wederzijds respect, waaruit een mooie vriendschap bloeide, ontstond op den duur een intense, bijna dagelijkse briefcorrespondentie tussen de twee. Op een gegeven moment kwam Erik met het idee om 'een fanblad' op te richten.

Erik laat me een stapeltje oranje kaartjes zien. 'Dit waren de lidkaarten voor onze fanclub. Voor 100Bef werd je lid van de club en zo kreeg je de eerste jaargang van het fanblad cadeau, vier nummers dus. Zo haalden we vlot de eerste 100 abonnees binnen en hadden we wat geld om het eerste nummer te maken.'

Guy: 'Voor die allereerste nummers maakte de internationaal bekende grafisch kunstenaar Gerard Gaudaen, toenmalig directeur van de Antwerpse Academie, een exclusief ex-libris.'

Het eerste nummer was een gefotokopieerd knippen plakselwerk van 12 bladzijden. De voorstelling, die in een heuse orgierik escaleerde en tot 8 uur in de ochtend duurde, haalde *De Nieuwe Gazet* (Guy: 'Journalist Bert Verhoye zoop zich de middag voor de voorstelling lazarus aan de whisky') en de pas opgerichte *De Morgen*. Er was veel belangstelling voor het nieuwe magazine, zeker ook van ex-leden van de ter ziele gegane Artistieke Werkgroep Antwerpen (AWA), waarin enkele Antwerpse kunstenaars zich in de jaren zeventig hadden verenigd. Sommige onder hen, zoals Dirk Claus, Jim Van Leemput, Annmarie Sauer, Emiel Willekens en later Wim Meewis en Jan Gludemans, traden toe tot de redactie van *Gierik* en zo was *Gierik* van meet af aan niet louter een letterkundig, maar ook een artistiek tijdschrift.

Die eerste Gieriknummers leken inderdaad wel op studentenblaadjes. Sommige teksten waren handgeschreven; er stonden neplezersbrieven in, scheef gekopieerde foto's en illustraties, verzonden reclame en meer (tekeningen van) blote vrouwen dan in *Playboy*. Guy: 'Het moest vooral leuk zijn en als verkooptruc dienen om ons te verzekeren van de volgende jaargang. We hadden immers toen nog geen subsidies en moesten bijgevolg ook aan niemand rekenschap afleggen.' Erik: 'Je kan die grappen en grollen, waarmee we ook de toenmalige, ernstigere literaire tijdschriftenwereld voor schut wilden zetten, nog het best vergelijken met *Humo's* Uitlaat en het getekende Absurdistan van Kamagurka.'

De eerste jaargangen kwamen telkens uit op 200 tot 300 exemplaren. Het aantal pagina's nam toe en daarmee ook de druk om meer kwaliteit en diversiteit aan te bieden. Die eerste nummers werden via vrienden vaak clandestien gekopieerd op het werk, daarna blad per blad verzameld en artisaan bijeengeplakt. Er werd zelfs een tijdje gebruikgemaakt van de drukkerij van de VUB. 'Dat was niet zoveel goedkoper, maar wel heel avontuurlijk', aldus Guy, die praat alsof *Gierik* in die dagen een verboden verzetsblad was!

Humanistisch humoristisch

Omdat *Gierik* geregeld tentoonstellingen organiseerde in het Karel Cuypershuis, het Vrijzinnig Ontmoetingscentrum (VOC) in de Lange Leestraat, stelde het VOC voor om *Gierik* te laten drukken in de drukkerij van het Humanistisch Verbond. Het VOC kon tevens de Gierikactiviteiten laten doorgaan als vrijzinnige activiteiten en aldus ook subsidiëren. Het huwelijk tussen de Gierikaards en de vrijzinnigen was een feit. Maar het werd een getroebleerd huwelijk. Afspraken werden niet nagekomen en de naijver was navant toen bleek dat het vooral *Gierik* was die mensen naar het Karel Cuypershuis kon lokken.

Erik: 'Het klopt dat in de eerste jaargangen van *Gierik* alleen vrijzinnige kunstenaars zaten en dat het credo van de vrijzinnigen ook heel lang is blijven vermeld worden in elk nummer. Maar ondertussen is de levensbeschouwing als criterium van geen belang meer; het is de kwaliteit van de tekst die bepaalt of iemand in *Gierik* wordt gepubliceerd of niet. 'Vrijzinnig' heet nu 'pluralistisch'. Wat niet wegneemt dat wij nog

steeds het enige dissidente tijdschrift in Vlaanderen zijn.'

De vrijzinnigen hebben een aantal keer een Gieriktentoonstelling gecensureerd: er hing te veel bloot aan de muren van hun vergaderruimte. Dan is het wel heel ironisch dat nota bene diezelfde vrijzinnigen in juni jl. nog *De nacht van de censuur* organiseerden om de huidige CD&V-angst voor kritiek op hun beleid (Vitalski) en naakte borsten (Boons Feminatheek; Borgloon) aan te klagen.

Guy formuleerde het eertijds zo, in *Het Vrije Woord* (juli 1994): 'De aanwezigheid van de, hoe zou ik het noemen, 'geïstitutionaliseerde' vrijzinnigheid op de artistieke activiteiten van *Gierik & NVT* ligt bedroevend laag, en dat is dan nog een eufemisme (...) Reeds driemaal werd een artistieke, beschouwende bijdrage van *Gierik & NVT* om (on)duidelijke redenen in hetzelfde tijdschrift 'gecensureerd' (op één jaar tijd) (...) Ook stellen we vast hoe moeizaam, zoniet onmogelijk het is om met andere vrijzinnige 'verenigingen' iets gezamenlijks op stapel te zetten. Net alsof men zich bedreigd voelt ... of men jaloers is dat de ene meer dan de andere... En net nu onze rechtse, conservatieve tegenstanders de wind in de zeilen hebben!'

Guy en Erik zijn de eersten om toe te geven dat een gebrek aan een duidelijk profiel, geen expliciete keuze voor een bepaalde literaire strekking en het huwelijk met de humanisten *Gierik* blijven achtervolgen tot en met vandaag. Het streven naar pluralisme is een mooie deugd, maar staat haaks op het hokjes- (of zuilen-) denken van de mensen die het letterenbeleid uitmaken en de poen verdelen.

Erik: 'We gaan er nog steeds prat op de artistieke solidariteit te huldigen, dat wil zeggen dat we debutanten de kans geven om te publiceren in *Gierik*, maar in het verleden is meermaals gebleken dat de individuele ambities van de kunstenaars sterker waren. We hebben even geëxperimenteerd met een zeer uitgebreide redactie, maar dat bleek niet werkbaar.'

Guy: 'Op den duur kwam er wel zoiets als een Gierikprofiel naar voren. Kwaliteit, diversiteit en het onvoorspelbare element van de bijdragen werden het handelsmerk van *Gierik*. Niet echt gebruikelijk!'

Of zoals de redactie het in die tijd zelf formuleerde: 'Waarom *Gierik*? Zeg nu zelf, wat is je

leven nog zonder *Gierik*. *Gierik* is een dosis culturele ludieke zuurstof voor je tedere ademnod.

In de loop van de jaren tachtig ontdekten steeds meer (Antwerpse) schrijvers en artiesten het forum dat *Gierik* bood. Pjeroo Roobjee en Herman J. Claeys verleenden geregeld hun medewerking, naast Wannes van de Velde en Bart Plouvier. Er verschenen foto's van Herman Selleslags en Filip Tas. Eddy Van Vliet stuurde af en toe een gedicht in. Erik: 'Eddy zaliger was trouwens een schoolkameraad van me en begin jaren zestig hebben we als dichter samen gedebuteerd in hetzelfde tijdschrift.'

Na de verzonden lezersbrieven en dito sponsors van de eerste jaargangen, doken er ook verzonden auteurs op in *Gierik* – een traditie die tot op de dag van vandaag wordt verdergezet, weten de aandachtige lezers. Het Ierse fotomodel Daphne O'Rear, tevens dichteres en grafisch kunstenaar, maakte haar debuut in *Gierik*, net als de Amsterdamse correspondent Ilona van 't Somerhoff en de Engelse dichteres Victoria 'fast' Carrera, naast enkele mannelijke, niet-bestaande literatoren. Er konden blijkbaar nooit genoeg vrouwen bij *Gierik* zitten. In vergelijking met andere literaire tijdschriften uit die periode kon *Gierik* rekenen op een groot aantal vrouwen dat meewerkte aan het blad. Jammer dat die de laatste jaren wat in de minderheid zijn gebleven (waar zitten de Barbara's en Kathy's van de literatuur?).

Ook jammer is dat de kunstwerkjes die als losse bijlage bij de vroegere jaargangen van *Gierik* zaten, op een gegeven moment werden stopgezet. Daar zaten erg verrassende bijdragen bij, zoals bijvoorbeeld in nr.51 (1996) een replica van een houtskooltekening van de ondertussen wereldwijd gevierde kunstenaar Sam Dillemans. Of wist u dat Patsy Sörensen, als ze niet bezig is met vrouwen uit de klauwen van mensenhandelaars te houden, minimalistische schetsen maakte van de stad Antwerpen (zie Jg.5, nr.2 (1987))? Ze doen denken aan de Belgrado-tekeningen van Momo Kapor.

Vlaanderen voorbij

Gierik heeft zich nooit willen beperken tot de Vlaamse of Nederlandstalige literatuur alleen.

Met name Guy is een groot liefhebber van de taal van Molière en is een connaisseur van de Franstalige Belgische poëzie. 'Door Waalse auteurs te publiceren kwamen we natuurlijk ook geregeld in aanvaring met de Letterencommissie want we konden toch geen Walen gaan promoten met Vlaams geld?' *Gierik* heeft goede contacten met Eric Brogniet van het Maison de la Poésie in Namen, zo'n beetje de Waalse tegenhanger van het Poëziecentrum. 'We hebben al samen activiteiten georganiseerd en Eric stuurt geregeld artikelen op over Franstalige dichters die ik dan vertaal en in *Gierik* publiceer. In 1985 hebben we een interview gehad met de Franse Nobelprijswinnaar Claude Simon. Dat was een heus kanon dat we binnenhaalden.'

Maar niet alleen de Franse, ook de Russische en de Italiaanse literatuur, om twee voorbeelden te noemen, kwamen geregeld aan bod in interviews en vertalingen door respectievelijk Wim Hartog en Frans Denissen (die recent nog *De vrouwen van Mussolini* publiceerde). Vertaler en dichter Jan Kees van de Werk, 'de peetvader van de Afrikaanse literatuur in Nederlandse vertaling', zorgde ervoor dat de *Gierik*lezer kon meeproeven van de Afrikaanse literatuur.

Ook de in het Nederlands schrijvende allochtoon kreeg een forum in *Gierik*, en wel jaren vóór de huidige hype. In 1995 al interviewde Erik Vlaminc de Perzische schrijver Kader Abdolah onder de titel 'Vreemde vogels': 'wachtende op de eerste roman van Kader Abdolah, vind ik zijn verhalen toch al heel goed' (nr.48). *Gierik* recenseerde in 1993 en 1995 de eerste boeken van de Wit-Russische Antwerpenaar Aleksander Skorobogatov (zie ook op diens website), die pas jaren later, met de ontdekking van de Vlaamse allochtoon auteur, vanonder het stof zou worden gehaald. Een en ander moest dan ook in 2003 culminereren in een themanummer over allochtoon auteurs in Vlaanderen, euh, België, want het gros onder hen moest worden gezocht aan de andere kant van de taalgrens.

Nog verder, veel verder dan de taalgrens ging het vanaf Jaargang 10 (1993), toen er reisreportages verschenen in *Gierik*, gaande van Armenië tot de VS, de Maya-route... Ten slotte zorgde een vaste recensierubriek ervoor dat de lezer tevens in het actuele literaire landschap niet verloren liep.

Gierik + wijn = Orgierik

Telkens als er een nummer werd voorgesteld was het feest. Dan werden de flessen wijn en bundels poëzie boven tafel gehaald. Erik en Guy noemden het zo: 'Op een ludiek-verbale-poëtische, op mondjesmaat voorgedragen wijze, op een cultureel verantwoorde manier beneveld worden'. Aan Dirk Claus ontlokte zo'n wijn- en poëzie-avond het volgende vers: 'en toen de wijn mij plots verder dreef / en de droefheid nog even bleef hangen / wist ik dat ik dit wijnlied schreef / om mijn ledige glas snel te vervangen'.

Er mocht in de loop van de jaren negentig een en ander gevierd worden, zoals hieronder zal blijken. In 1989 suggereerde Dirk Claus, directeur van de *Paradox Pers Uitgeverij* die *Gierik* uitbracht, om de titel van het verdwenen *Nieuw Vlaams Tijdschrift* aan *Gierik* toe te voegen. Zo geschiedde, maar niet zonder wrevel bij Julien Weverbergh, een zielsgenoot, die met hetzelfde plan rondliep om het *NVT* opnieuw op te starten. *Gierik* was hem ongewild voor geweest en ging voortaan als *Gierik & Nieuw Vlaams Tijdschrift* door het leven.

De jaren negentig begonnen goed voor *Gierik*. In 1991 wierp het eindeloze insturen van dossiers met de vraag naar subsidiëring eindelijk z'n vruchten af: *Gierik* ontving vanop stedelijk, provinciaal én gewestelijk niveau geld. Maar die eerste geldkraan heeft nauwelijks een druppel voortgebracht. Pas toen in 1993 naar aanleiding van Antwerpen – Culturele hoofdstad van Europa het extra dikke nummer 'Antwerpen en/in 1933' verscheen, hing daar een eenmalige subsidie van de stad aan vast. Bij het volgende themanummer over Paul van Ostaijen, twee jaar later, kreeg *Gierik* geen geld.

Het nummer 'Antwerpen en/in 1933' wilde vraagtekens plaatsen bij het feestgedruis van het Cultuurjaar 1993, dat werd aangevoerd door Eric Antonis. Was 1993 ook niet het jaar waarin Antwerpen (en Vlaanderen) zijn tweede Zwarte Zondag beleefde, alweer een eclatante overwinning voor het Vlaams Blok? Verzamelden zich zestig jaar geleden ook geen bruine wolken boven de Scheldestad? Het nummer werd een boeiend en rijkelijk geïllustreerd tijds-document.

In 1996 verscheen een al even feestelijk dubbelnummer (nr.49-50) 'Paul van Ostaijen en het

postmodernisme' dat helaas op Vlaamse bodem niet de nodige, verhoopte (pers-)aandacht kreeg. In het Nederlandse weekblad *Elsevier* werd dan weer de loftrumpet bovengehaald. Bovendien kwamen de erven van 'zot Polleke' achteraf hun auteursrechten opeisen. Gelukkig bracht dichter-advocaat Eddy Van Vliet redding.

Twee jaar later lanceerde *Gierik* een grootschalig boekhandelonderzoek en de resultaten daarvan zouden een golf van polemieken doorheen het Vlaamse literaire landschap stuwten. Dirk Verbruggen, Lief Vleugels, Erik Vlaminck en Pat Donnez werden op pad gestuurd, op zoek naar de betere boekhandel in Vlaanderen. Vervolgens werden er *Gierik*sterren uitgereikt naar gelang van de kwaliteit, het aanbod en de service van zo'n boekhandel. De studenten van de Antwerpse SchrijversAcademie werden ook mee ingeschakeld in het onderzoek. Dat leverde interessante reportages op in de daarop volgende *Gierik*edities en de eeuwige sympathie van onafhankelijke boekhandels als De Reyghere in Brugge en De Groene Waterman in Antwerpen. Het hele project haalde in totaal 23 pagina's in nationale, regionale en Nederlandse media.

May the Fonds be with you!

Het *Gierik*boekhandelonderzoek leverde *Gierik* flink wat pluimen op in de sector, ook vanuit Nederland. Maar dat deed niet af aan de eeuwige strijd van *Gierik* om het behoud van subsidies. Het valt in de loop van de jaren negentig op hoe strijdlustig de redactie in hun voorwoord de abonnees en sympathisanten op de hoogte blijft houden van de moeizame subsidiewerking. In de bijlage van nr.45 (1994) bijvoorbeeld krijgen we te lezen dat het subsidiegeld voor *Gierik* van 150.000Bef radicaal wordt teruggeschroefd naar 50.000Bef en wel, aldus het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, dat toen nog de taken van het nog op te richten Fonds waarnam, omdat '*Gierik* niet beantwoordt aan de kwaliteitsnormen'. Waar hebben we dat nog gehoord? In 1999 werd het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) opgericht, onder andere omdat de ontzuiling zich volledig (?) had doorgezet en men voortaan de geldpot objectiever wou verdelen. In 2002 kreeg *Gierik* een eerste, ernstige waarschuwing van het Fonds. In 2004 en 2005

moest *Gierik* het zien te rooien zonder subsidie. In 2006 kreeg *Gierik* opnieuw een startsubsidie. Begin juli 2008 vernam de redactie dat er geen geld meer volgt.

Guy: '*Gierik* werd opgescheept met een 'uitdoofprocedure'. En dat voor een literair tijdschrift met het tweede hoogste aantal abonnees in Vlaanderen en het hoogste aantal debutanten die na hun eerste *Gierik*publicatie bij de grote uitgeverijen een onderdak vonden!' (achttien op de drieëntwintig debutanten, d.w.z. 80%).

'Zolang niet alle auteurs ordentelijk kunnen worden vergoed, zal er oneerlijke concurrentie heersen. Zolang lay-outmensen, redactiesecretariaat, boekhouding, illustratoren en correctors niet minimaal kunnen worden 'beloond' voor hun inzet en werk, blijft de concurrentie ook hier oneerlijk en ebt het enthousiasme langzamerhand weg. 'Met alleen maar enthousiasme maak je nog geen literair tijdschrift,' poneerde een commissielid ooit.

Erik: 'Als de koele commerciële overwegingen het halen, en dat is een tendens binnen het Fonds, dan blijven er binnen afzienbare tijd slechts twee of drie literaire tijdschriften in Vlaanderen over.'

Ondanks wisselende subsidies deed *Gierik* naarstig voort. Ergens in de jaren negentig werd er even voor gekozen om een hoofdredacteur aan te duiden, maar die man maakte zoveel brokken dat de redactie al snel weer van dat idee afstapte. *Gierik*medewerkers hebben altijd veel vrijheid genoten. Ofwel beperkten ze zich tot een sporadische inzending, ofwel kwamen ze ook naar de redactievergaderingen en konden ze hun naam laten opnemen in het colofon als vast redactielid. In die periode ontstond ook het idee om te gaan werken met themanummers. Enkele redactieleden vormden dan een ad hoc-redactie om het nummer voor te bereiden en medewerkers op te sporen.

De afgelopen jaren zijn er zo een aantal memorabele themanummers ontstaan, mede dankzij een verjonging van de redactieploeg. Bij enkele themanummers werd er zelfs samengewerkt met andere literaire tijdschriften zoals *De Brakke Hond* (over Roger Van de Velde, nr.67, 2000) en *Revolver* (over Paul Snoek, nr.72, 2001). Herinnert u zich nog 'Sporters en schrijvers: één strijd!' (nr.68, 2000)? Daarin hebben onder an-

dere Fernand Auwera, Alstein en Wim van Rooy het over hun favoriete tijdverdrijf. Of wat te denken van 'Spetters en Letters' (nr.81, 2003)? Daarin ging *Gierik* de pornografische toer op, inclusief een voorstelling in de studio's van pornokoning Dennis Black Magic en als toemaatje een bladwijzer die tevens de lengte van uw penis bijhield! Een aantal preutse lezers hebben daags nadien hun abonnement opgezegd. Nr.87 (2005), 'zonder steun van het VFL', werd een mooi Eugene van Mieghem-nummer in samenwerking met het gelijknamige museum. Rond het volgende 'extreem-rechtse' nummer 'De kerfstok van de literatuur' (nr.88, 2005) bleef het vanuit de pers verdacht stil, hoewel dit origineel geïllustreerde nummer literaire grootgewichten als Karadzic, Marc Galle en Paul Verhaeghen kon opvoeren. Julien Weverbergh noemde het nummer het beste van het hele tijdschriftenjaar. Met 'Omtrent Eva' (nr.90, 2006) lanceerde *Gierik* een exclusief vrouwennummer. Nadien kwamen er nog themanummers die waren gewijd aan de afstuderende studenten van de SchrijversAcademie, jeugdschrijvers, 'vergeten' schrijvers, enzovoort. Ook leverde *Gierik* zijn bijdrage aan het Elsschot-jubileumjaar met het originele nummer 'Tussen kaasdroom en kaaswond' (nr.96, 2007).

Nr. 100: roemvol einde of nieuw begin?

En zo zijn we bij nummer 100 aanbeland. Als u, lezer, dit jubileumnummer in handen neemt, zal het oordeel zijn gevallen of de *Gierik*redactie er al dan niet mee verdergaat. Zonder Fondssubsidies? Met andere financiële middelen dan maar? Onder een andere naam? In een andere vorm? Een nieuw concept? Vragen die op dit moment van schrijven voor geanimeerde discussies binnen de redactie zorgen.

Erik en Guy vertellen hun *Gierik*verhaal afwisselend met (vooral veel) trots en (af en toe lichte) verbittering. Verbittering omwille van het eeuwige (schijn-)gevecht tegen de zuilen, de partijdigheid waarmee de subsidiepot wordt verdeeld (sommige commissieleden zitten nota bene in de redactie van rijkelijk gefinancierde tijdschriften), collega's die *Gierik* hun rug toekeren, de tijden die veranderen. Maar evengoed de trots van honderd *Gierik*nummers te kunnen voorleggen. En wat *Gierik* in de marge daarvan nog allemaal verwezenlijkte: talloze tentoonstellingen, zan-

gavonden, wijn en poëzie-avonden, boekvoorstellingen, voordrachten, causerieën, wintersalons (het eerste vond plaats op 5 december 1986), orgierikavonden, chansonavonden, literaire zondagvoormiddagen in het Fakkeltheater en prijsuitreikingen voor de handpalmverhalenwedstrijd – een nieuw literair genre dat *Gierik* op zijn conto mag schrijven. Dat allemaal leverde vanzelfsprekend veel vrienden en kennissen op.

Volgens sommigen zou *Gierik* slechts zelden een wezenlijke bijdrage hebben geleverd aan de Vlaamse literatuur. Weten die mensen dan niet dat *Gierik* onlangs – in een wetenschappelijk onderzoek op initiatief van het Vlaams Fonds voor de Letteren, nota bene! – werd uitgeroepen tot beste debutantentijdschrift? Over wezenlijke bijdragen gesproken ...

Wat de kroegenbazen van 't Stad zeker zullen beamen is dat de Gierikaards de afgelopen 25 jaar alvast een flinke bijdrage hebben geleverd aan het voortbestaan van de bruine artiestenkroegen van Antwerpen. De cafés die de toekomstige onderzoeker van 'het geval-Gierik' zeker moet bezoeken zijn: 't Paters Vaetje, Boer van Tienen, Funky Soul Potato (eertijds door de vrouw van Fernand Auwera gerund en daarom een fijne plek voor orgierikavonden), Den Engel, De Vagant, Bato Batu, Het Leeuwke (nu uitgebruld) en Den Hopsack, een te koesteren plek omdat het het enige café in Antwerpen is dat geregeld nog een vrij podium biedt aan dichters in spe.

En daar zaten we dan ineens met z'n allen, in die tuin in Borsbeek, deelgenoten aan hetzelfde avontuur, de literatuur, een tijdschrift maken, plezier, tafelen, drank, vriendschap, vooral vriendschap. En ik citeer graag een vers van Guy Commerman (ex: *Wenkende uithoeken*, Paradox Pers, 1993):

'Lome avond in juli / wanneer het licht / zich nauwelijks gewonnen geeft / wanneer verwondering / een doodgewone daad wordt / en de enige ster / een bondgenoot, / een glimworm in je hart.' ■

Erik Van Malder / foto: Koenraad De Meyer

Guy Commerman / foto: Koenraad De Meyer